

Inleiding Young Energy Society Challenge
Prof. dr. B.M. Oomen, Voorzitter Lustrum Commissie Jeugd, 15 juni 2019

Koninklijke Hoogheid, geachte aanwezigen, Genootschappers – jong en oud,

Wij spraken over de genootschapsgeschiedenis, over de prachtige genootschapscollectie, maar ik wilde het hebben over de genootschapstraditie.

Als klein meisje, 5 jaar oud, twee vlechtjes mocht ik een keer per week naar de bibliobus. Daar las ik, binnen een jaar, alle honderd boeken uit. Ik begon toen maar nog een keer, en nog een keer, waardoor er nu bepaalde boeken zijn die ik nooit meer hoeft te lezen.

Ik vertel dit omdat ik vermoed dat dit iets is wat ons allemaal bindt, hier vandaag. Je zou het nieuwsgierigheid kunnen noemen maar wellicht is mooier: de Genootschapstraditie. Een traditie van breed kijken, vrij denken, onderzoeken en denken in oplossingen.

Het was in die traditie dat het Genootschap in de eerste 100 jaar van het bestaan prijsvragen uitschreef: Wie weet een machine om brood te kneden? Wat is goed onderwijs? Hoe wordt een mens gelukkig? De winnaars kregen dan **deze penning** met daarop de 7 muzen, de *artes liberales* en de tekst *non sordent in undis*. Wie breed kijkt gaat niet onder in de golven.

Het was in die traditie dat het allereerste Natuurkundig gezelschap der Dames ter wereld werd opgericht, hier in Zeeland.

Het was in die traditie dat, na de Ramp, toen iedereen al had besloten dat de Oosterschelde maar dicht moest dat het Genootschap zei: moet dat echt? Kunnen wij niet vrijer denken, breder kijken, alternatieven zoeken waarin de natuur ook een plek heeft.

Het is om die reden dat, - toen wij als lustrumcommissie jeugd, met Marjan Ruiten, Gerrie Wisse, Nathalie vd Zanden, Joeri Versluis en Henk Zielstra dachten over hoe wij 250 jaar Genootschap zouden vieren – wij juist die *Genootschapstraditie* centraal wilden stellen. En wel met een prijsvraag, 150 jaar na de laatste.

Maar waarover? Ook niet ingewikkeld. De Energietransitie. Neutrale term, enorme opdracht. In Parijs maakten alle landen ter wereld de historisch afspraak om in 2050 alleen nog maar duurzame energie zal gebruiken. In Brussel beloofden wij, bindend, om in 2020 20 % minder te gebruiken, 20 % minder uit te stoten, 20 % duurzamer te zijn. De Klimaatwet is klaar. Maar hoe? Dan is nog totaal onduidelijk. Daarbij speelt dat nog niet iedereen, zoals Christiane Figueres het zegt, de alarmklok heeft ingeslikt.

Wij zijn ontzettend blij dat de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen, met directeur Koen Verbogt, deze Young Energy Society Challenge heeft willen. Omdat juist een prijsvraag over de energietransitie zo goed past bij Zeeland, bij het Genootschap, bij de jeugd.

De prijsvraag past bij Zeeland. Land in Zee. Wij zien de zeekraal, voelen de wind waaien, weten dat wij ooit voorop liepen met wat ooit de eerste biologische boerderij van Nederland

was, net als de Stormvloedkering, als 8^e moderne wereldwonder, en nu weer, met de energiecoöperaties.

De prijsvraag past bij het **Genootschap**. Als er een vraagstuk is dat schreeuwt om breed kijken, vrij denken, onderzoeken, denken in oplossingen, groot en klein, dan is het dit.

De 7 muzen zouden in een moderne versie bijvoorbeeld kunnen staan voor de techniek, bijvoorbeeld achter batterijeilanden. Voor de natuurwetenschappen, die laten zien hoe energie uit Thorium te halen. Maar ook voor de sociale wetenschappen, die helpen begrijpen waarom het toch zo moeilijk is om anders te reizen, te eten, te kopen, de stemmen, te investeren. Voor de governance, die laat zien waar recht en politiek in de weg staan, en waar zij helpen. Voor de geesteswetenschappen, die zozeer gaan over wie wij waren, en over wie wij willen zijn. Voor de kunsten; die helpen dit alles te verbeelden. En voor – heel klassiek - de retorica, die helpt te begrijpen waar de overtuigingskracht zit.

Samen kunnen deze benaderingen letterlijk zorgen dat *non sordent in undis*, zij niet onder gaan in de golven.

Wij leggen de vraag om breed te zoeken naar oplossingen voor energietransitie in de Genootschapstraditie voor aan de jeugd. Basisscholieren, middelbare scholieren, 17+. Juist jongeren lijken dat alarm veel duidelijker te horen tikken: een meisje uit Zweden roept politici wereldwijd tot de orde, een Nederlandse jongen ruimt het plastic in de zeeën op, onze studenten vragen ons waarom wij toch zoveel vliegen.

En vandaag dagen wij dus de hele Zeeuwse jeugd uit om te komen met oplossingen. In de hoop dat, tegen december, een Zeeuwse jongetje of meisje, een student of een studente, met vlechtjes of niet, maakt dat onze nazaten over 250 jaar ook hier in deze prachtige provincie de Genootschapstraditie van breed kijken, vrij denken, onderzoeken en denken in oplossingen kunnen vieren.

Wij lanceren de prijsvraag met een voorproefje van de energie die al is losgemaakt door het YESC-team onder de bezielende leiding van projectleider Tilly Stroo. Jullie maken kennis met YESC ambassadeurs, Sophy en Achmed, Daniel en de band Peer. Maar eerst gaan wij naar het basisonderwijs. Op alle Zeeuwse scholen wordt op 3 september voorgelezen uit een boek over energietransitie en de genootschapstraditie. In dat boek een mini-musical. Hierbij wilde ik graag ik de leerlingen van de Leeuwenburch school in Middelburg, en de Frans Naerebout school in Vlissingen uitnodigen om het laatste liedje van die musical te zingen...